

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1041446/2

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב ציון לוז-אילוז

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אלכסנדר רסקין)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ טו"ר ישראל שיינפלד)

הנדון: הסמכות ו'הפורום הנאות' – מזונות ומשמורת ילדים שאחד מהוריהם עקר לחו"ל

פסק דין

א. הערעור

בפנינו ערעור על החלטת בית הדין האזורי מתאריך ט"ו באייר תשע"ו (23.5.2016) שלפיה תביעת המזונות של המערערת עבור הקטינות [ש'] ו[ל'] נדחית בשלב זה. כמו כן, בהחלטה זו אין התייחסות כלל לתביעת הגירושין של הבעל, שלה הסכימה האישה שעל זה נסב עיקר הדיון בתאריך הנ"ל.

ב"כ המערערת מבקש בערעורו, לבטל את ההחלטה הנ"ל, על סמך העילות הבאות:

ראשית, הבנות זקוקות למזונות היכן שיהיו, בית הדין לא נימק את החלטתו מדוע תביעת המזונות נדחית.

שנית, בית הדין התעלם מסוגיית הגירושין ולא הכריז על המשיב כסרבן גט, על כל המשתמע. לטענת ב"כ המערערת, לאור הנתק המוחלט בין המערערת למשיב (היא בגרמניה, והוא בישראל), ולאור הסכמת המערערת להתגרש לאלתר, מאחר והמשיב מסרב להתגרש, בנסיבות אלו, היה על בית הדין להכריז על המשיב כסרבן גט.

ב. רקע עובדתי

הצדדים הכירו זו את זו בישראל בשנת 2010. הבעל אזרח ישראלי, לאישה אזרחות גרמנית.

בשנת 2011 נישאו הצדדים כדת משה וישראל. האישה עלתה ארצה עם נישואיהם על פי חוק השבות, אך ויתרה על האזרחות הישראלית ושהתה בארץ כתושבת קבע.

לצדדים שלוש בנות משותפות: [ד'] ילידת ד' באדר תשע"ב (27.2.2012), ו[ל'] ו[ש'] ילידות ל' בשבט תשע"ד (31.1.2014).

הצדדים גרו בישראל עד לעזיבת האישה-האם לגרמניה. הבעל עבד ועובד בישראל, האישה לא עבדה בתקופה בה גרה בארץ.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בחודש יוני 2014 עזבה האישה את הארץ עם בנותיה לגרמניה. לטענת האישה העזיבה הייתה בהסכמת הבעל לצורך השתקעות בגרמניה, ונקבע שהבעל יצטרף אליהם. לדברי הבעל האישה נסעה לחופשה בגרמניה במטרה לחזור, ולאחר מכן החליטה להשתקע שם וסירבה לחזור.

בחודש דצמבר 2014 הגיע הבעל לגרמניה. במהלך הביקור לקח את בתו הגדולה [ד'], חזר עמה לארץ, והודיע לאישה שאין הוא מתכוון להחזירה לגרמניה בחזרה, הבעל-האב דרש שהאישה ושתי בנותיה יחזרו לארץ.

שני הצדדים הגישו תביעות להשבת הקטינות.

האישה הגישה תביעתה לבית המשפט למשפחה בתל אביב בתביעה להחזרת הבת [ד'] לגרמניה, מאחר ולדבריה הבעל חטף אותה, האב הגיש תביעה במינכן גרמניה להחזרת בנותיו [ל'] ו[ש'] לארץ.

ביום כ"ב בטבת תשע"ה (13.1.2015) הגיש הבעל-האב תביעת גירושין לבית הדין הרבני בירושלים. הבעל כך בתביעתו משמורת הילדות ומזונותיהם.

ביום כ"ו בשבט תשע"ה (15.2.2015) התקבלה החלטת בית המשפט למשפחה בתל אביב הדוחה תביעת האם להחזיר הבת [ד'] לגרמניה. בית המשפט קיבל את גרסתו של האב, לפיה, הצדדים גרו בארץ, לא הייתה כוונה משותפת להגירה לגרמניה, האם החליטה על דעת עצמה לעזוב את הארץ ולקחת הבנות עמה, והחליטה שלא להחזירן לארץ למרות דרישת האב, לכן קבע בית המשפט שהאם הרחיקה את [ד'] מהארץ ומהאב שלא כדין. ודחה תביעתה להורות לאב להחזיר את הבת [ד'] לגרמניה.

ביום ל' בניסן תשע"ה (19.4.2015) הגישה האישה-האם בבית הדין הרבני תביעות לחלוקת רכוש, כתובה ומזונות.

ביום כ"ה באב תשע"ה (10.8.2015) התקבלה החלטת בית המשפט המחוזי במינכן המקבל תביעת האב ומורה לאם להשיב הבנות [ש'] ו[ל'] לארץ. בהחלטתו קובע בית המשפט שהאם לא הרימה את נטל ההוכחה, שעזיבתה את הארץ הייתה בהסכמת האב, בית המשפט במינכן אישר למעשה קביעת בית המשפט בתל אביב, ולכן הורה לאישה להחזיר הבנות לארץ.

האם הגישה ערעור על קביעה זו לבית המשפט העליון במינכן. בהחלטתו מיום 18.12.2015 קובע בית המשפט שמכיוון שהצדדים גרו ב[...], ולדעת בית המשפט שם, על פי החוק הבין-לאומי שטח זה אינו בתחומי מדינת ישראל אלא במזרח ירושלים השייכת לפלסטין. לפיכך אמנת האג אינה נוהגת במקום זה. לאור האמור ביטל בית המשפט העליון במינכן את ההחלטה המורה לאם להשיב הבנות לארץ.

מתוך החלטת בית המשפט העליון במינכן משמע, שאין הוא חולק על הקביעה שהאם לקחה את הבנות בנגוד לרצון האב, אלא שקביעתו היא שתחולת האמנה אינה על המקום בו התגוררו הצדדים.

נושא זה של החזרת הבנות על פי אמנת האג אינו בסמכות בית הדין, ולטענת האב משרד החוץ מטפל בנושא החזרת הקטינות.

בעת הדיון ולשאלת בית הדין אמר האב שהאישה הגישה תביעה למזונות בבית המשפט בגרמניה ועדיין לא ניתנה פסיקה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאחר הדיון הודיע הבעל-האב שבית המשפט בגרמניה פסק מזונות לבנות.

ג. הסמכות בתביעת הגירושין והמזונות

אחרי שביארנו העובדות חובתנו להבהיר, מכיוון שאין חולק שמתוך החומר שבתיק, המסמכים שהוצגו בפנינו והחלטת הערכאות בין בישראל ובין בגרמניה הצדדים גרו בארץ, בנותיהם נולדו בארץ, הבעל עבד ועובד בארץ והאם החליטה על דעת עצמה לעזוב את הארץ ולקחת עמה את שתי בנותיה בניגוד לרצון האב. כמו כן לאב וגם לבנות (עד שנלקחו לשם ע"י האם) אין זיקה כלשהי לגרמניה. בית המשפט למשפחה בתל אביב ובית המשפט המחוזי במינכן קבעו, שהבנות הוצאו מהארץ בניגוד לרצון האב וגם בית המשפט העליון במינכן לא סתר קביעה זו, אלא שמנימוקים משפטיים קבע שאין באפשרותו להפעיל את אמנת האג ולהורות לאם להשיב הבנות.

האב הגיש תביעת גירושין בה כרך ענין המשמורת והמזונות גם האם הגישה תביעת בעניין המזונות לבית הדין. זמן רב לפני שהגישה תביעה נוספת למזונות בגרמניה. ולפיכך אין ספק שהמותב הראוי לבירור תביעת המזונות הוא בית הדין הרבני האזורי שבו הוגשו תביעות שני הצדדים.

סעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים נישואין וגירושין(תשי"ג – 1953) קובע:

“הוגשה לבית דין רבני תביעת גירושין בין יהודים, אם על ידי האישה ואם על ידי האיש, יהא לבית דין רבני שיפוט ייחודי בכל ענין הכרוך בתביעת הגירושין, לרבות מזונות לאישה ולילדי הזוג.”

לאור האמור לבית הדין הסמכות החוקית לדון בתביעת הגירושין ובתביעות שנכרכו בה. בנסיבות המקרה שבפנינו לאחר שהבעל-האב הגיש תביעת גירושין לבית הדין בה כרך עניין מזונות הילדים וגם האישה-האם הגישה תביעה נגדית וכרכה מזונותיה ומזונות הילדים בתביעת הגירושין. הסמכות החוקית לדון במזונות היא של בית הדין.

על פי המצב המשפטי הקיים בישראל, קיימת סמכות מקבילה לבתי הדין הרבניים ולבתי המשפט לענייני משפחה לדון בנושאים שונים הכרוכים בגירושין. זאת בשונה מעניין הגירושין, אשר לגבי בני זוג ששניהם יהודים, מסור כל כולו לבית הדין הרבני (סעיף 1 לחוק שיפוט בתי דין רבניים; סעיפים 1, 3 ו-25(ב) לחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה – 1995). סמכותו הייחודית של בית הדין הרבני, כאמור בסעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים שצוטט לעיל, לדון בתביעות הכרוכות בגירושין, מותנית בכך שתביעות אלה הוגשו לבית הדין הרבני בטרם הוגשו תביעות מקבילות לבית המשפט לענייני משפחה (בג"ץ 5507/95 אמיר נגד בית הדין הרבני האזורי בחיפה ואחרים, פ"ד נ(3) 321, 329). משהוקנתה סמכות לאחת הערכאות בעניינים הנתונים לסמכות המקבילה, נשללת הסמכות של חברתה והסמכות המקבילה הופכת להיות סמכות ייחודית. הדבר מעוגן בעקרון הכיבוד ההדדי בין ערכאות השיפוט, ושורשיו נעוצים בפסיקת בית המשפט העליון (בג"ץ 170/56 רחמני נגד רחמני, פ"ד יא 247, 250 (1957)) וכן בסעיף 25(ב) לחוק בית משפט למשפחה). התביעות המוגשות לבית הדין חייבות להיכרך כדין ובכנות בתביעת גירושין כנה, שאם לא כן עלולה להישלל סמכותו של בית הדין הרבני אף שהתביעות שהוגשו בפניו קדמו לאלו שהוגשו לבית המשפט (בג"ץ 8497/00 פייג-פלמן נגד פלמן, פ"ד נ(2) 118, 132).

דברים אלו אמורים ביחס לחלוקת הסמכות הפנימית בין הערכאות השיפוטיות המוסמכות לדון בענייני משפחה בתוך ישראל. שונים פני הדברים כאשר מתעוררת שאלת סמכות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בינלאומית. בדרך כלל, אין די בכך כי בית משפט במדינה אחרת שמחוץ למדינת הפורום הינו בעל סמכות ודן בתביעה על מנת לשלול את הסמכות של בית המשפט במדינה האחרת לדון בתביעה מקבילה שהוגשה בפניו. אך הפעלת הסמכות תלויה בעקרון הכיבוד ההדדי של הערכאות ובכללים משפטיים שפותחו במשפט הבינלאומי הפרטי ואשר מטרתם לצמצם את אפשרויות החיכוך העוללות לנבוע מדיון באותו ענין בערכאות מקבילות. שני הכללים היסודיים בעניין זה הם "עניין תלוי ועומד" ו"פורום בלתי נאות".

מקובלת בישראל התפיסה המשפטית לפיה בית הדין הרבני לא ידון בעניינים הכרוכים בגירושין – להבדיל מן הגירושין עצמם – אם הצד שכנגד הקדים והגיש תביעות אלו בבית משפט מוסמך מחוץ לישראל, אלא אם כן מדובר בפורום בלתי נאות או במקרה שהתביעה הוגשה לפורום הזר בחוסר תום לב תוך עשיית שימוש לרעה בהליכי משפט:

"שאלת הפורום הנאות תוכרע, אם כן, בהתחשב במכלול הנסיבות, לרבות מירב הזיקות, שהן העובדות המעידות על הקשר של בעלי הדין ושל העניין נושא התובענה לכל אחד מן הפורומים האפשריים (ע"א 9725/04 אשבורן חברה לסוכנויות ומסחר בע"מ נגד CAE Electroics Ltd ("נבו" - ניתן ביום 4.9.07), כשנקודת המוצא היא שהעניין צריך להתברר בבית המשפט או בבית הדין המוסמך בישראל שאליו הוגשה התובענה".

(תיק 1-24-6982 (בית הדין הרבני חיפה) פלוני נגד פלונית (אתרים משפטיים (2008))

עם זאת ראוי לציין כי עקב הגלובליזציה של המערכת הבין-לאומית, חל פחות מסוים בדוקטרינת "הפורום הלא נאות", ועל כן היא תיושם רק כאשר בית המשפט משתכנע כי המאזן נוטה בבירור ובמובהק אל עבר הפורום הזר. נטל השכנוע הוא על הנתבע המבקש כי הסכסוך יתברר בבית משפט זר (רע"א 2705/97 הגבס א' סיני (1989) בע"מ נגד The Lockformer Company פ"ד נב(1) 109, 114).

בנסיבות המקרה שבפנינו ולאור הזיקות הרבות של הצדדים ובנותיהם לישראל (כשלמעשה הזיקה שנוצרה לבנות, אם נוצרה הייתה בעקבות הוצאתן מישראל למורת רוחו של האב) לפיכך בית הדין הרבני בישראל הוא הפורום הנאות לבירור התביעה. אין ספק שאף אם האם לא הייתה מגישה תביעה למזונות בבית הדין הפורום הנאות לבירור התביעה היה בית הדין הרבני וקל וחומר שבהגשת תביעתה, האם מודה בדבר. ולפיכך הגשת התביעה הנוספת למזונות בגרמניה, נעשתה בחוסר יושר בחוסר תום לב ונעשתה בפורום לא נאות. ומשכך אין תוקף חוקי לפסיקת המזונות שניתנה בבית המשפט בגרמניה.

ד. חובת ביה"ד לדון ולפסוק

לאחר שמיעת דברי הצדדים ולאחר העיון בחומר שבתיק, בית הדין קובע שדינו של ערעור זה להידחות, על שני חלקיו.

בנוגע לתביעת המזונות, כבר ביארנו שהערעור מתנהל בחוסר תום לב משווע של המערערת, שאחרי הגשת תביעת המזונות בבית הדין ולאחר מתן החלטה, החלטה שלא מצאה חן בעיניה ועליה הגישה את הערעור שלפנינו, הגישה תביעה בבית המשפט בגרמניה, תוך כדי העלמת מידע זה מבית הדין, כמבקשת לזכות בפסיקות כפולות למזונות, ודאי שאין מקום להליך כפול בנוגע לתביעה זו, וכבר ביארנו שהמותב הראוי הוא בית הדין הרבני.

עם זאת אף שאולי היה ראוי שבית הדין לא יזדקק לתביעתה, אחרי שהגישה תביעתה בערכאות בגרמניה וכדאיתא ברמ"א (סימן כו סעיף א), ועל כל פנים עד שתמחק תביעתה שם, אך

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

באמת אין הדברים דומים דהרמ"א מיירי בקדם והגיש תביעה בערכאות ותביעתו נדחתה בערכאות, שבזה אם חוזר ומגיש תביעתו בפנינו שוב לא נזדקק לו. מה שאין כן בנידון שבפנינו שתביעות הצדדים הוגשו בבית הדין, הצדדים שטחו טענותיהם ומשכך חלה חובה על בית הדין לפסוק וכמו שכתב בהגהות אשרי (סנהדרין פרק א סימן ה):

"ומפרש ריב"א ורשב"א אבל אם שניהם חזקים אפילו קודם שישמע דבריהם חייב ליטפל בדינם ואין רשאי לומר איני נזקק לכם דמצות עשה היא דכתיב בצדק תשפוט עמיתך."

שמענין מדבריהם דהיכא שבא הדין לפני בית הדין אין הוא יכול להימנע מלדון משום דיש עליו מצוות עשה, ומקור דבריהם הוא מהאור זרוע, והתם מיירי אף לפני ששמעו וקל וחומר לאחר שבית הדין שמע תביעות הצדדים, וכבר האריכו בעניין זה של חובת בית הדין לפסוק במקרים אלו. ואין כאן מקומו.

לאור האמור חובתנו להתייחס גם לגופה של התביעה והערעור שבפנינו.

ה. משמורת הילדים

נראה לומר שאף שבית המשפט בגרמניה החליט שלא להורות לאישה להשיב הבנות לארץ, הדברים אמורים לעניין הפן המעשי. עם זאת מכיוון שהבעל-האב הגיש תביעת גירושין וכרך בה ענייני המשמורת, עניין הכרוך מעצם טיבו וטבעו בגירושין, וכבר ביארנו שהמותב הראוי לדון ולפסוק בכל העניינים שבין הצדדים הוא בית הדין הרבני, ומשכך הסמכות לדון במשמורת על פי החוק הנוהג בישראל ועל פי החוק הבינלאומי היא של בית הדין.

ומעתה חובת בית הדין תחילה היא לקבוע למי נתונה המשמורת שאם המשמורת לאב אין הוא חייב לשלם מזונות לאם ואם המשמורת בידי האם, האב חייב עקרונית לשלם לאם עבור מזון הבנות וכדאיתא בשולחן ערוך (אבן העזר סימן פרק ב סעיף ז):

"שלמו חדשיו וגמלתו, אם רצתה המגורשת שיהיה בנה אצלה, אין מפרישין אותו ממנה עד שיהיה בן שש שנים גמורות, אלא כופין את אביו ונותן לו מזונות והוא אצל אמו; ואחר ו' שנים יש לאב לומר: אם אינו אצלי לא אתן לו מזונות. והבת אצל אמה לעולם, ואפילו לאחר ו'. כיצד, היה האב ראוי לצדקה, מוציאין ממנו הראוי לה בעל כרחו, וזנין אותה והיא אצל אמה; ואפילו נשאת האם לאחר, בתה אצלה ואביה זן אותה משום צדקה, עד שימות האב ותיזון אחר כך מנכסיו בתנאי כתובתה והיא אצל אמה. הגה: ודוקא שנראה לבית דין שטוב לבת להיות עם אמה, אבל אם נראה להם שטוב לה יותר לישוב עם בית אביה, אין האם יכולה לכופף שתהיה עמה. מתה האם, אין אם אמה יכולה לכופף שיהיו הבנים עמה."

והנה בנידון דידן מעיקר הדין, לכאורה הבנות היו אמורות להיות עם אמן ובפרט שהן פחותות מגיל שש, אך כמובן שחובת בית הדין לדון ולבדוק, האם דבר זה הוא טובת הבנות, ובעיקר במקרה שבפנינו מדובר בבנות יהודיות שנולדו בישראל והוריהם שומרים מצוות וניהלו אורח חיים חרדי, שמסתבר מאוד (ועל כל פנים חובת בית הדין לבדוק הדבר) שטובתם שיגדלו בישראל בחברה ובסביבה התואמת לאורח חיי ההורים.

מלבד הנ"ל הך דינא שהבת אצל האם עיקרו כשהאם מתגוררת במקום האב, אך בנידון דידן שהאם חטפה את הבנות לגרמניה, הדבר תלוי באשלי רבכי במחלוקת המהרשד"ם והמהריב"ל אם גם כשמתגוררת במקום אחר הבת תהיה במשמורתה ועיין במפרשי השולחן ערוך בזה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובאמת לאור התנהלות האם יש להסתפק גם אם תחזור לארץ האם ניתן למסור הבנות למשמורתה לאור התנהלותה הלא ישרה והלא מוסרית בחטיפת הבנות והברחתן מהארץ, והגשת תביעות כפולות למזונות.

ואחרי כל הנ"ל אף אם יקבע שהמשמורת תהיה ביד האם, בית הדין יצטרך לבדוק האם סכום הכסף שנטען שמקבלת בגרמניה לצרכי הבנות אכן ניתן לה והאם יש בו בכדי סיפוק פרנסתם.

1. מזונות הילדים

עוד יש לעיין בנידון דידן, מכיוון שהאם חטפה את הבנות למורת רוחו של האב ונתלית בהחלטה השיפוטית של בית המשפט בגרמניה ומונעת החזרתן לארץ, ומונעת בזה גם את הסדרי הראיה שלהם זכאי האב, ובזה יש לומר כדברי השולחן ערוך הנזכרים לעיל: אם אינם אצלי לא אתן להם מזונות, ועל כל פנים אם אינם אתי בארץ. שהרי הדבר משולל היגיון שהאם שחטפה את הבנות תוכל לחייב את האב לשלם מזונות הבנות שעמה, אדרבא תביא הבנות לארץ כדי שהאב יוכל ליטול חלק בגידולן וחינוכן ואז נחייבו במזונותיהם.

ועיין בבא קמא (דף ק"ז ע"א):

"ההוא שותא דהוו מנצו עלה בי תרי, האי אמר דידי הוא והאי אמר דידי הוא, אזל חד מנייהו ומסרה לפרהגנא דמלכא, אמר אביי: יכול לומר אנא כי מסרי דידי מסרי. א"ל רבא: וכל כמיניה? אלא אמר רבא: משמתינן ליה, עד דמייתי ליה וקאי בדינא."

ופסקה הרמב"ם (הלכות חובל ומזיק פרק ח הלכה ה) והשולחן ערוך (סימן שפ"ח סעיף ה):

"בעלי דין שהיתה ביניהם מריבה על קרקע או על מטלטלין, זה אומר שלי וזה אומר שלי, ועמד אחד מהן ומסרה ביד גוים מנדין אותו עד שיחזיר הדבר לכמות שהיה ויסלק יד האנס מביניהם ויעשו דין בישראל."

ובים של שלמה (בבא קמא פרק י סימן מט) כתב:

"משמתינן ליה, עד דמייתי מיד הגוי, וקאי בדיני דישאל עם חבירו. משמע, אפילו אם רוצה לעמוד בדין, ולקבל עליו, שאם יפסיד שישלמו, או ישתדלנו איהו גופא. אפילו הכי לא אשגחינן ביה. אלא ישתדלנו מקודם, ומכל מקום אם לא יוכל להוציא מיד הגוי. יניח דמים בשווי, ויעמיד עמו לדין."

ומשמע מדברי הגמרא והפוסקים שמי שמבריה חפץ מבעל דינו דורשים ממנו להשיב החפץ ומחרימין אותו עד ששייב החפץ וכתבו הראשונים שחייב להוציא הוצאות אף יותר משווי החפץ. ולא סומכים על ערבות כספית שמציע ורק כשברור שאין באפשרותו להשיב סמכינן על ערבות כספית שמציע. ואם לעניין ממון דורשים ממנו ששייב ורק אחר כך דנים, קל וחומר לעניין הברחת ילדים שביכולת האישה להשיבם לארץ ואי השבתם יכולה למנוע ביצוע החלטת בית הדין, אם לא תמצא חן בעיני האישה, דבר שבסופו של דבר יכול לגרום לניתוקם מהאב. לפיכך יש חשש שהמציאות שנוצרה לאחר שהאם עזבה את הארץ עם הבנות והן נמצאות במשמורת אד"הוק של האם, תחייב מתן משמורת דה"יורה לאם, מבלי שתיתן אפשרות מעשית לבדוק הדברים לגופם ולדון בכך מחדש בעתיד.

לאור האמור יש להבין החלטת בית הדין שלעת עתה אין הוא פוסק מזונותיהם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עם זאת אין אפשרות להשאיר הדבר בלתי פתור, ובפרט בנידון דידן שמזה שנתיים הבנות לא רואות את ההורה שאינן במשמורתו. לפיכך על בית הדין האזורי לתת והכרעתו במשמורת הבנות ולאחר מכן במזונותיהן. במקרה דנן אין חולק כי התביעות שהוגשו בבית הדין הרבני בין על ידי הבעל ובין על ידי האישה קדמו לתביעה שהוגשה ע"י האישה בגרמניה. ולפיכך ניתן לקבוע כי ההגשה המאוחרת של התביעה בגרמניה אין בה כדי לשלול ואף לא להצר את גבולות סמכותו של בית הדין הרבני בישראל. נוסף ונאמר שמאחר שהכרענו שהסמכות נתונה לבית הדין ממילא מלבד מה שקבענו לעיל שכשהונחה תביעה בפני בית הדין אין הוא יכול להימנע מלדון בה, אף על פי חוק:

"קיום סמכות שיפוט להכריע בהליך משמעו חובה להכריע, להבדיל מאופציה או רשות להכריע. הסמכות השיפוטית, והחובה להפעילה, עם הגשת הליך, צועדות יד ביד, באין מפריד (בג"ץ 5376/08 שלום סמיה נגד בית הדין הרבני בתל אביב ואחרים; אתרים משפטיים)."

בטרם יחליט בית הדין בעניין משמורת הקטינות והסדרי הביקורים של שני ההורים עם שלוש הבנות, יש צורך בקבלת תסקיר סעד בינלאומי ממקום מגורי הבנות ואמם וכן בתסקיר פקידת סעד של אזור מגורי האב. בית הדין יצטרך לקבל דו"ח סוציאלי והמלצות בכל הקשור למחלוקות ההורים אודות משמורת הבנות, ובעיקר באשר לביקורי הבנות יהיו במשמורת מי שיהיו עם ההורה השני. על בית הדין להוציא צווים לגורם המוסמך במחלקה ליחסים בינלאומיים של משרד הרווחה והשירותים החברתיים בירושלים, וללשכת הרווחה במחלקה לשירותים חברתיים של מקום מגורי האב. כדי לקבל המלצותיהם בעניין המשמורת והסדרי הראיה. יש להדגיש שזה למעלה משנתיים לא נערכו ביקורים של [ד'] אצל האם ושל [ל'] [וש'] אצל האב ומן הראוי לתת החלטה בענייני המשמורת והסדרת הביקורים בדחיפות.

ז. תביעת הגירושין

באשר לתביעה להכריז על המשיב כסרבן גט, בית הדין קובע, שבהעדר תיק לתביעת גירושין של האישה, וניהול הליך התביעה לגירושין כתיקנה, ובכלל זה הגשת כתב תביעה על ידי המערער, לא ניתן להכריז על המשיב כסרבן גט בתיק תביעה שאותו פתח הבעל, אם עתה ברצונו להשהות ההליך. שהרי לא ניתן לכפות תובע להמשיך תביעתו. אם תגיש האישה תביעה ויכול בית הדין לדון בתביעתה, לתת פסיקתו אם יש לחייב את הבעל בגירושין ובהמשך לכך, אם יסרב יוכל בית הדין לתת החלטתו בבקשתה, אמנם לעת עתה טענה זו נדחית.

על אף דחיית הערעור, בית הדין הגדול מעיר את תשומת לבו של בית הדין האזורי, שבמצב עניינים שכזה ולאור הסכמת המערער להתגרש לאלתר, הרי שאם המשיב חוזר בו מתביעת הגירושין או יחזור בו מהתביעות הכרוכות, אין מקום להשאיר התיק פתוח ללא מעש ויש לסגור את התיק ולעצור את ההליך. בכל מקרה לא ניתן להשאיר את ההליך פתוח רק כדי לזכות בדיון בדברים הכרוכים בגירושין, ללא הכרעה מעשית בתביעות שנתבעו.

בנוסף לכל האמור בית הדין מבהיר שאין הוא יכול לקבל את עמדת הבעל שמסרב לתת גט לאשתו ולא השתכנענו שיש תועלת כלשהי לבעל בעיכוב הגט.

ניתן לפרסם בהשמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.

ניתן ביום ה' בטבת התשע"ז (3.1.2017).

הרב ציון לוז-אילוז

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא